

Innst. 113 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 9 L (2016–2017)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i lov om trdomssamfunn og ymist anna og i lov om tilskott til livssynssamfunn (om statstilskott til Den norske kyrkja til pensjonspremie og egenkapital)

Til Stortinget

Sammendrag

Regjeringen v/Kulturdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lovgivningen om tros- og livssynssamfunn. Forslaget gjelder lovhjemling av beregnet grunnlag for statlige tilskudd over statsbudsjettet kap. 341 post 70 til tros- og livssynssamfunn. Grunnlaget for tilskuddene i 2017 framgår av Prop. 1 S (2016–2017).

Bakgrunnen for forslaget er Stortingets behandling i mai 2016 av Prop. 55 L (2015–2016) Endringer i kirkeloven (omdanning av Den norske kirke til eget rettssubjekt m.m.), jf. Innst. 256 L (2015–2016) og lov 27. mai 2016 nr. 17, sanksjonert 3. juni 2016. Fra 1. januar 2017 vil de virksomhetene i Den norske kirke som i dag er en del av statsforvaltningen, bli overført fra staten til det nye rettssubjektet. Statens finansieringsansvar på området vil være som før. Men finansieringen vil gis i form av et rammetilskudd som Kirkemøtet råder over.

Arbeidstakerne som overføres fra staten til det nye rettssubjektet, vil beholde medlemskapet i Statens pensjonskasse. Den norske kirke må imidlertid dekke pensjonspremien over eget budsjett. Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett for 2017 innarbeidet et tilskudd til Den norske kirke som dekker pensjonspremien. Etter forslaget vil dessuten det nye rettssubjektet for Den norske kirke få et tilskudd til

egenkapitalen på 100 mill. kroner, jf. Prop. 1 S (2016–2017) under kap. 340 Den norske kirke.

Tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke har en lovfestet rett til å kreve et årlig statstilskudd. Tilskuddet skal om lag svare til det som staten budsjetterer til Den norske kirke, regnet per medlem. Regjeringen mener at statstilskuddet til den delen av pensjonspremien til Den norske kirke som er knyttet til pensjonsrettigheter opptjent før utskillelsen 1. januar 2017, ikke skal regnes med i utmålingen av statstilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Det dreier seg da om pensjonsrettigheter som de kirkelig ansatte har opptjent som arbeidstakere i staten. Også tilskuddet til egenkapital skal holdes utenfor tilskuddsgrunnlaget.

Regjeringen v/Kulturdepartementet mener at det ut fra gjeldende lovbestemmelser om tilskudd til tros- og livssynssamfunn kan være uklart om det i dag er rettslig grunnlag for å gjøre unntak som nevnt over. Endringsforslagene i lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna § 19 og i lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn § 2 fremmes for å gjøre lovgivningen presis med hensyn til disse unntakene. Likelydende lovtekst foreslås etter dette føyd til i henholdsvis § 19 og § 2 i de to lovene: Bevilgninger til egenkapital ved dannelsen av rettssubjektet Den norske kirke og til den delen av kirkens pensjonspremie som er knyttet til pensjonsretter som de ansatte i Den norske kirke har opptjent som tjenestemenn i staten, skal heller ikke regnes med i tilskuddsgrunnlaget.

Regjeringen legger til grunn at lovforslagene ikke er i strid med Grunnloven § 16, som stiller krav om økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunn, eller i strid med internasjonale konvensjoner. Dette er i tråd med vurderinger fra Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling, som avga ut-

talelse i saken 10. juni 2016. Uttalelsen fra Lovavdelingen er sitert i proposisjonen.

Grunnloven § 16 etablerer en særlig relasjon mellom staten og Den norske kirke. Av forarbeidene til paragrafen går det fram at kravet om at alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje, ikke var ment å innebære et nytt rettslig grunnlag for økonomisk støtte til samfunnene, men som en referanse til de gjeldende finansieringsordningene for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Christian Tynning Bjørnø, Martin Henriksen, Audun Otterstad, Tone Merete Sønsterud og Marianne Aasen, fra Høyre, Henrik Asheim, Norunn Tveiten Benestad, Kent Gudmundsen og Kristin Vinje, fra Fremskrittspartiet, Lill Harriet Sandaune og Bente Thorsen, fra Kristelig Folkeparti, Anders Tyvand, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, fra Venstre, fung. leder Iselin Nybø, og fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, viser til behandlingen av Prop. 55 L (2015–2016) og Innst. 256 L (2015–2016), som oppretter Den norske kirke som et selvstendig rettssubjekt fra 1. januar 2017.

Komiteen viser til proposisjonen, hvor departementet foreslår å unnta egenkapitalen og deler av endringspremien for Den norske kirkes pensjonsforpliktelser fra beregningsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Bakgrunnen for forslaget om ikke å inkludere endringspremien i tilskuddsgrunnlaget er at størstedelen av endringspremien for 2017 vil være knyttet til pensjonsrettigheter opptjent før 1. januar 2017, det vil si før Den norske kirke opprettes som eget rettssubjekt. I statsbudsjettet for 2017 har Kulturdepartementet foreslått å bevilge 100 mill. kroner i egenkapital til Den norske kirke. Departementet foreslår i proposisjonen at dette ikke skal inngå i beregningsgrunnlaget, da egenkapitalen er knyttet til særskilte behov Kirken har i forbindelse med opprettelsen av rettssubjektet. Komiteen viser til at departementet vil inkludere den ordinære pensjonspremien i beregningsgrunnlaget.

Komiteen viser videre til at uttalelse fra lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet er referert i proposisjonen. Lovavdelingen har vurdert hvorvidt det å unnta egenkapitalen til Den norske kirke og endringspremien for pensjonsutgiftene er i strid med EMK artikkel 9 og Grunnloven § 16, og kommet frem til at det ikke vil være tilfelle.

Komiteen viser videre til høringssvarene, hvor det ikke kom innvendinger til forslaget om å unnta egenkapitalen fra beregningsgrunnlaget, og at det er motstand mot å unnta endringspremien fra beregningsgrunnlaget.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, viser for øvrig til proposisjonen og støtter departementets forslag.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at saken som behandles nå, er kommet opp som følge av opprettelsen av Den norske kirke som selvstendig rettssubjekt fra 1. januar 2017. Dette flertallet viser i denne sammenheng til Innst. 256 L (2015–2016) og Prop. 55 L (2015–2016). Dette flertallet viser også til at regjeringen arbeider med full gjennomgang av lovgivningen og finansieringsordningene for alle tros- og livssynssamfunn, også for Den norske kirke, bl.a. med bakgrunn i Stortingets anmodningsvedtak nr. 237 av 11. desember 2015 om nytt finansieringssystem for tros- og livssynssamfunn. Dette flertallet går ut fra at regjeringen i dette arbeidet vil foreta en grundig vurdering av hvordan prinsippet om likebehandling av Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal innordnes i ny lovgivning og nye finansieringsordninger. Dette flertallet understreker at et nytt rettssubjekt trenger en egenkapital, og at denne først og fremst skal tjene som en likviditetsbuffer og bidra til forsvarlig drift gjennom året.

Dette flertallet viser til forslaget nedenfor om at avkastningen av Den norske kirkes egenkapital skal inngå i tilskuddsgrunnlaget til andre tros- og livssynssamfunn, og mener det er verdt å minne om at egenkapitalen ikke øker den kirkelige aktiviteten, og at en eventuell avkastning vil være svært lav, jf. statsrådens svarbrev 3. november 2016 til komiteen om dette.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at regjeringen behandler sakene knyttet til Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn fragmentert og i feil rekkefølge. Den varslede stortingsmeldingen om oppfølging av Stålsett-utvalgets arbeid burde ligget til grunn for denne saken, og det totale finansieringssystemet for alle tros- og livssynssamfunn burde vært behandlet helhetlig.

Dette medlem vil understreke betydningen av prinsippet om likebehandling mellom ulike tros- og livssynssamfunn. Prinsippet er nedfelt i Grunnloven § 16, og Norge har gjennom internasjonale konvensjoner forpliktet seg til å praktisere økonomisk likebehandling av ulike trossamfunn.

Dette medlem kan ikke se at departementet i tilstrekkelig grad har godtgjort at forslaget vedrørende de pensjonskostnadene som er opptjent før 1. januar 2017, ikke kommer i konflikt med ulike lover og konvensjoner om likebehandling av tros- og livssynssamfunn. Dette medlem har merket seg at de ulike tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke har vært uvitende om at utgifter til pensjonspremier er holdt utenfor beregningsgrunnlaget, og at Stålssett-utvalget påpekte at dette bør rettes opp.

Dette medlem mener prinsippet om likebehandling må ligge til grunn for finansieringssystemet, og at Den norske kirkes tidligere privilegier ikke kan sees uavhengig av dette.

Når det gjelder forslaget om å unnta statstilskuddet til egenkapitalen, mener dette medlem at tilføring av egenkapital er mer å forstå som en nødvendig godtgjøring for å gjøre rettssubjektet Den norske kirke økonomisk rustet for å opptre som et eget rettssubjekt. På dette grunnlaget støtter dette medlem forslaget om at dette tilskuddet ikke skal inngå i det ordinære beregningsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn.

Imidlertid mener dette medlem at den økonomiske fordelene som Den norske kirke vil kunne få av avkastningen på egenkapitalen, bør inngå i beregningsgrunnlaget for å sikre at hensynet til likebehandling blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«I

Lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna § 19 første leddet tredje og nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Løyvingar som kjem som ei følgje av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. *Løyvingar til egenkapital ved skipinga av rettssubjektet Den norske kyrkja skal heller ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. Rentefordel av avkastninga av egenkapitalen skal inngå i berekningsgrunnlaget.*

II

Lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn § 2 andre leddet skal lyde:

Løyvingar som kjem som ei følgje av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. *Løyvingar til egenkapital ved skipinga av rettssubjektet Den norske kyrkja skal heller ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. Rentefordel av avkastninga av egenkapitalen skal inngå i berekningsgrunnlaget.»*

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

I

Lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna § 19 første leddet tredje og nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Løyvingar som kjem som ei følgje av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. *Løyvingar til egenkapital ved skipinga av rettssubjektet Den norske kyrkja skal heller ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. Rentefordel av avkastninga av egenkapitalen skal inngå i berekningsgrunnlaget.*

II

Lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn § 2 andre leddet skal lyde:

Løyvingar som kjem som ei følgje av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. *Løyvingar til egenkapital ved skipinga av rettssubjektet Den norske kyrkja skal heller ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. Rentefordel av avkastninga av egenkapitalen skal inngå i berekningsgrunnlaget.*

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringar i lov om trdomssamfunn og ymist anna og i lov om tilskott til livssynssamfunn (om statstilskott til Den norske kyrkja til pensjonspremie og egenkapital)

I

I lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna skal § 19 første leddet tredje og nytt fjerde punktum lyde:

Løyvingar som kjem som ei følgje av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. *Løyvingar til egenkapital ved skipinga av rettssubjektet Den norske kyrkja og til den delen av kyrkja sin pensjonspremie som er knytt til pensjonsrettar som dei tilsette i Den norske kyrkja har opptent som tenestemenn i staten, skal heller ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget.*

II

I lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn skal § 2 andre leddet lyde:

Løyvingar som kjem som ei følge av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget. *Løyvingar til eigenkapital ved skipinga av rettssubjektet Den norske kyrkja og til den delen av kyrkja sin*

pensjonspremie som er knytt til pensjonsrettar som dei tilsette i Den norske kyrkja har opptent som tenestemenn i staten, skal heller ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget.

III

Lova gjeld frå 1. januar 2017.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, 6. desember 2016

Iselin Nybø

fung. leder

Norunn Tveiten Benestad

ordfører